

ЄІПГЗ

**ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
ІНСТИТУТ ПОЛІТИКИ
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я**

Звіт з наукової та проєктної діяльності

**ТОВ "Європейський інститут
політики громадського
здоров'я"**

2023 рік

Зміст

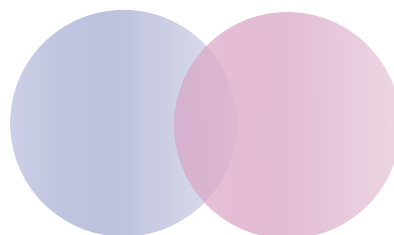
РЕЗЮМЕ	3
ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОЄКТИ.....	4
ДЕТАЛІ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОЄКТІВ.....	4
ТЕМАТИЧНІ НАПРЯМИ	5
ГРУПИ НАСЕЛЕННЯ.....	5
АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ	5
МЕТОДОЛОГІЯ.....	5
ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СПІЛЬНОТИ ТА МАЙБУТНІ ПЕРСПЕКТИВИ	5
ТАБЛИЦЯ 1. ПЕРЕЛІК ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОЄКТІВ	6
ТРЕНІНГИ ТА НАВЧАННЯ	7
ДЕТАЛІ ТРЕНІНГІВ ТА НАВЧАННЯ	7
ТАБЛИЦЯ 2. ПЕРЕЛІК ТРЕНІНГІВ	9
УЧАСТЬ У РОБОЧИХ ГРУПАХ.....	10
ПУБЛІКАЦІЇ.....	11
ДОСЯГНЕННЯ ТА ВИКЛИКИ	12
ДОДАТКИ	13
СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ.....	13

РЕЗЮМЕ

ТОВ "Європейський інститут політики громадського здоров'я" (ЄІПГЗ) є провідною дослідницькою організацією в Україні в сфері громадського здоров'я. Основними напрямками діяльності ЄІПГЗ є дослідження та проекти. Фокус і пріоритети діяльності організації спрямовані на вирішення викликів у сфері громадського здоров'я, забезпечення гармонії між вимогами організації, особистісними потребами та контекстуальними факторами, створення, підтримка та вдосконалення оптимальних процедур і практик у процесі прийняття рішень.

У 2023 році ЄІПГЗ реалізував дев'ять досліджень і два проекти, з яких шість мають міжнародне значення та охоплюють різні аспекти здоров'я та лікування залежностей, включаючи інтеграцію послуг з ВІЛ, психічного здоров'я та лікування залежностей. Чотири дослідження та один проект були завершені, а інші п'ять досліджень і один проект продовжуватимуться у 2024 році. Було проведено 16 тренінгів, спрямованих на підтримку психічного здоров'я, освіти медичних працівників і фахівців за програмами ВООЗ. Продовжується активна участь у п'яти робочих групах МОЗ. Опубліковано 10 наукових праць, які охоплюють широкий спектр аспектів лікування та догляду у контекстах залежностей, ВІЛ/СНІДу, туберкульозу, а також впливу COVID-19 та війни. Основні виклики діяльності організації пов'язані з різноманітністю запитів у сфері громадського здоров'я, особливо через війну, необхідністю оперативного реагування та комплексного планування.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОЄКТИ

Протягом 2023 року ЄПГЗ реалізував **11** проєктів та досліджень у сфері охорони здоров'я, з яких **7** мали міжнародне значення і були спрямовані на вирішення актуальних проблем у сфері здоров'я населення (див. Табл. 1)

Деталі досліджень та проєктів

ПРОЄКТИ

11

досліджень та проєктів

Замовник

іноземний

національний

7

4

Тривалість

багаторічні
(більше 1 року)

короткострокові
(до 1 року)

6

5

Статус

активні

завершені
у 2023 році

6

5

ПРОЄКТНІ ЗАЯВКИ

14

заявок
подано

підтримано

5

на розгляді

7

відхилено

2

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОЄКТИ

Тематичні напрями

- **Охорона здоров'я у місцях позбавлення волі**

Проєкти "ExMAT", "Matlink" та "Hecht" були зосереджені на питаннях ВІЛ-інфекції та залежності від ПАР серед засуджених. Ці проєкти відображали значний прогрес у розробці моделей спільного прийняття рішень, підходів до лікування та інтеграції послуг здоров'я.

- **Психічне здоров'я**

Проєкти "Pact" та "Альянс 'Психічне здоров'я'" фокусувалися на психічному здоров'ї, особливо серед постраждалого від війни населення та представників ключових груп. Ці проєкти відзначалися розробкою систем підтримки та розширенням доступу до послуг психічного здоров'я.

- **Інновації у самотестуванні на ВІЛ**

Проєкти "100% Життя 'Самотестування'" та "FHI 360 'Демонстраційний проєкт'" демонстрували розвиток методів самотестування на ВІЛ. Ці проєкти були важливі для розширення охоплення тестуванням та підвищення обізнаності серед ключових груп.

Групи населення

Велика увага приділяється різним групам населення: ЛВІН, ЛЖВ, ув'язнені, люди похилого віку (50+), особи з високим ризиком інфікування.

Актуальність та практичне застосування

Всі проєкти зосереджувались на актуальних проблемах здоров'я, зокрема на ВІЛ-інфекції та психічному здоров'ї. Їхні результати мають високий потенціал для покращення якості життя й здоров'я ключових груп населення, особливо в умовах війни. Впровадження інноваційних підходів до самотестування та психічного здоров'я мало значний вплив на поліпшення доступу до медичних послуг.

Методологія

Впровадження проєктів найчастіше базувалася на використанні змішаних методів досліджень, включаючи якісні та кількісні підходи, що дозволяло глибше аналізувати та оцінювати вплив проєктів. Застосування інноваційних моделей та стратегій, таких як модель спільного прийняття рішень у "ExMAT" та адаптивні втручання в "PORADA", вказують на високий рівень технічної компетентності та креативності організації.

Значення для спільноти та майбутні перспективи

Проєкти охоплювали широкий спектр проблем, підкреслюючи важливість інтегрованих підходів до охорони здоров'я. Ініціативи сприяли залученню та підтримці вразливих груп населення, що мала важливе соціальне значення.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОЄКТИ

Таблиця 1. Перелік досліджень та проєктів

№ з/п	Скорочена назва	Повна назва	Статус на кінець 2023 р.
1.	ExMAT	Розширення доступу до МПЛ в Україні (ExMAT)	Активне
2.	IMPACT	Інтеграція лікування залежності та ВІЛ-інфекції у первинну ланку охорони здоров'я (Impact)	Активне
3.	Matlink	MATLINK - UA: "Співпраця із запобігання поширенню ВІЛ в місцях позбавлення волі"	Завершено
4.	Hecht	Інтеграція послуг з лікування ТБ, ВІЛ-інфекції і наркозалежності в пенітенціарній системі України (Hecht)	Активне
5.	100% Життя "Первинна ланка"	Вплив війни на ЗОЗ первинної ланки, які надають ВІЛ-сервіси	Завершено
6.	PROST	Адаптація системи взаємодопомоги для осіб похилого віку з ВІЛ, які вийшли з системи медичного спостереження в Україні	Активне
7.	Ract	Розбудова стійкої системи громадського здоров'я	Активне
8.	100% Життя "Самотестування"	Оцінка результатів впровадження інтервенції самотестування в рамках проєкту "HealthLink"	Завершено
9.	FHI 360 "Демонстраційний проєкт"	"Спільнота у дії" – оцінка здійсненності та прийнятності тестової системи Mylan для самотестування на ВІЛ з метою розширення можливостей самотестування на ВІЛ серед представників ключових груп та їх партнерів в Україні	Завершено
10.	Альянс "Психічне здоров'я"	Психічне здоров'я ключових груп: потреби і можливості отримання відповідних послуг в умовах війни в Україні	Завершено
11.	PORADA	Адаптація інструменту для прийняття рішення щодо розкриття для покращення результатів лікування ВІЛ для осіб похилого віку в Україні	Активне

ТРЕНІНГИ ТА НАВЧАННЯ

Деталі тренінгів та навчання

- Упродовж 2023 року було проведено **16** тренінгів у межах проєктів ExMAT, Pact, 100% Життя “Первинна ланка”, IMPACT, PROST, та FHI 360 “Демонстраційний проєкт”.
- Основний акцент був зроблений на **психічному здоров’ї та підтримці уразливих груп**, а також на навчанні медичних працівників та фахівців у галузі психосоціальної допомоги інтервенціям низької інтенсивності.
- Інші напрямки тренінгів включали: тренінги для фасилітаторів за програмами ВООЗ “Самодопомога Плюс” та mhGAP; підготовка інтерв’юерів та іншого персоналу для проведення досліджень; підготовка психологів, освітян і фахівців, що працюють з людьми, хворими на ВІЛ та у сфері залежності від ПАР.
- **6** співробітників взяли участь у **8** навчально-освітніх заходах, що сприяло підвищенню кваліфікації та компетентності персоналу.

Ця серія тренінгів, організованих ЄПГЗ, відображає комплексний підхід до підтримки здоров'я та добробуту в Україні, особливо з огляду на виклики, пов'язані з війною та ВІЛ/СНІД. Тренінги покривають широкий спектр тем, від роботи з медичними фахівцями до підтримки вразливих груп населення.

ТРЕНІНГИ ТА НАВЧАННЯ

Тренінги “Діти і війна: навчання технік зцілення” відображають прагнення організації забезпечити психологічну підтримку дітям, постраждалим від війни. Це підкреслює важливість врахування психологічних аспектів управління кризовими ситуаціями та конфліктами.

 Діти та війна

Тренінги за програмою ВООЗ “Самодопомога Плюс” та mhGAP орієнтовані на підготовку фасилітаторів та тренерів для ефективного навчання та ведення і лікування психічних розладів, особливо в контексті постконфліктного відновлення.

Тренінг для Рівних Консультантів “Особливості супроводу ВІЛ-позитивних клієнтів віком 50+” і тренінг для польового персоналу сайту “Покращення залучення до послуг ВІЛ силами Рівних для літніх людей в Україні” підкреслюють зосередження на унікальних потребах літніх людей з ВІЛ.

50+

Тренінги в межах програми CETA зосереджені на навчанні фахівців у сфері психічного здоров'я надавати психологічну підтримку людям, які зазнали наслідків військового конфлікту в Україні та переживають сильний стрес. Програма спрямована на ветеранів АТО і переселенців зі сходу України.

Загалом, ці тренінги демонструють зобов'язання організації щодо покращення якості медичного обслуговування, психологічної підтримки, а також зміцнення потенціалу спеціалістів у різних аспектах охорони здоров'я в умовах, що постійно змінюються.

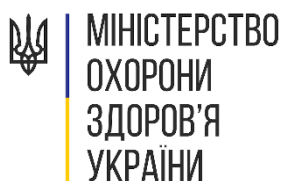
ТРЕНІНГИ ТА НАВЧАННЯ

Таблиця 2. Перелік тренінгів

№	Назва заходу	Учасники	Місце проведення	Дата проведення
1	Тренінг для рекрутерів-інтерв'юерів в рамках проєкту "Розширення доступу до медикаментозного підтримувального лікування в Україні"	Рекрутери-інтерв'юери	Київ	07.08.2023
2, 3	Тренінги "Діти і війна: навчання технік зцілення"	Психологи, соц. працівники, педагоги, які працюють в системі освіти	Онлайн	13-15.01.2023; 11, 18, 25.02.2023
4	Тренінг для тренерів (ToT) за програмою ВООЗ "Самодопомога Плюс"	Психологи з фокусних областей	Київ	27.02.- 02.03.2023
5	Тренінги для фасилітаторів за програмою ВООЗ "Самодопомога Плюс"	Медичні працівники з фокусних областей	Вінниця, Житомир, Київ, Чернігів, Одеса, Тернопіль, Івано-Франківськ, Чернівці	Травень-липень 2023 (серія тренінгів)
6	Тренінг для тренерів (ToT) з клінічного ведення психічних розладів за програмою mhGAP	Психологи з фокусних областей	Львів	23.01.-27.01.2023
7	Тренінги з клінічного ведення психічних розладів за програмою mhGAP	Медичні працівники первинної ланки	Вінниця, Житомир, Київ, Чернігів, Одеса, Тернопіль, Івано-Франківськ, Чернівці	Лютий-вересень 2023 (серія тренінгів)
8	Тренінг для інтерв'юерів	Інтерв'юери	Онлайн	26.01.2023
9	Інструктаж для інтерв'юерів (Миколаїв, Івано-Франківськ)	Інтерв'юери	Онлайн	10.03.2023
10	QI тренінг	Медичний персонал	Львів	25-26.03.2023
11	Тренінг для інтерв'юерів (Львів) якісна частина	Інтерв'юери	Онлайн	14.04.2023
12	Тренінг для Рівних Консультантів "Особливості супроводу ВІЛ-позитивних клієнтів віком 50+"	8 учасників - потенційних Рівних Консультантів	Офіс ЄПГЗ, оффлайн	17-19.03.2023
13	Тренінг для польового персоналу сайту "Покращення залучення до послуг ВІЛ силами Рівних для літніх людей в Україні"	4 учасника (персонал сайту)		27.04.2023
14, 15	Тренінги в межах програми СЕТА	Фахівці з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки	Київ	29.05-09.06.2023; 3-14.07.2023
16	Тренінг для команди демонстраційного проєкту "Спільнота у дії"	Команда проєкту	Онлайн	12.07.2023

УЧАСТЬ У РОБОЧИХ ГРУПАХ

Протягом 2023 року ЄІПГЗ активно долучалася до роботи **5** робочих груп під егідою Міністерства Охорони Здоров'я України (МОЗ) та Центра Громадського Здоров'я МОЗ України (ЦГЗ). Участь у цих групах була ключовою для спільної розробки та впровадження стратегій та заходів, спрямованих на поліпшення ситуації в галузі охорони здоров'я.

**ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я**

Важливі аспекти участі організації ЄІПГЗ у робочих групах включали в себе:

- Долучення **5** співробітників ЄІПГЗ до роботи цих груп, що показує високий рівень залученості та відданості нашої команди.
- Спільна робота з МОЗ та ЦГЗ в напрямках, пов'язаних із здоров'ям населення та медичними дослідженнями.
- Сприяння обміну досвідом та найкращими практиками у галузі охорони здоров'я.
- Розробка та впровадження стратегій та програм для покращення стану суспільного здоров'я та лікування.

Участь у робочих групах свідчить про згуртовану команду, готову спільно працювати з ключовими партнерами з метою досягнення важливих цілей у сфері охорони здоров'я.

ПУБЛІКАЦІЇ

Протягом 2023 року, на основі результатів досліджень та проєктів, співробітниками ЄІПГЗ було опубліковано **10** статей в рецензованих міжнародних журналах (див. Додаток “Список публікацій”).

Однією з ключових тем досліджень є **лікування залежності від ПАР під час періоду війни**, викликаного конфліктом між Росією та Україною. Публікація Morozova O. та колег (Int J Drug Policy. 2023) розглядає уроки, вивчені під час цієї кризи, наголошуючи на важливості розуміння та реагування на негайні потреби у лікуванні та реабілітації.

Організація також вивчає **інтеграцію медичних послуг для тих, хто стикається з депресією, в клініки, що надають терапії опіатами**. У Machavariani E. та співавторів (Contemp Clin Trials. 2023) досліджується дизайн та результати гібридного кластерно-рандомізованого випробування цього підходу, зазначаючи його переваги та можливості впровадження.

Звертаючись до **проблем смертності серед тих, хто вживає наркотики**, публікація Dumchev K. та ін. (BMC Infect Dis. 2023) проводить аналіз причин та ризикових факторів в Індонезії, Україні та В'єтнамі. Це важливе дослідження допомагає виокремити стратегії для зменшення смертності та покращення роботи існуючих програм.

Однією з ключових тем досліджень організації є **вплив пандемії COVID-19 на уразливі групи**, зокрема людей, які вживають наркотики. В публікації Carroll JJ. та співавторів (Int J Drug Policy. 2023) розглядається вплив пандемії на структурні нерівності та соціальні умови для людей із ВІЛ, які вживають наркотики в Санкт-Петербурзі, Росія.

Дослідження Luoma JB. та ін. (Lancet Reg Health Eur. 2023) представляє результати рандомізованого клінічного випробування **інтервенції для людей із ВІЛ, які вживають наркотики**. Визначаючи ефективність та прийняття цієї інтервенції, дослідження проливає світло на можливості поліпшення здоров'я та якості життя цільової групи.

Ряд публікацій також висвітлює проблеми **стигми та дискримінації серед осіб із ВІЛ та наркозалежних**. Овчарзак J. та ін. (AIDS Behav. 2023) досліджують взаємозв'язок між стигмою та участю у програмах здоров'я серед жінок із ВІЛ в Україні.

Важливим напрямом досліджень є розробка та адаптація інтервенцій для **оптимізації лікування та підтримки в умовах війни**. Проєкт ADAPT-ITT34, описаний в одній з публікацій, має на меті розробку та тестування PORADA - інтервенції для людей із ВІЛ старше 50 років щодо розкриття свого статусу.

Перелік публікацій свідчить про високий рівень експертизи та ангажованості ЄІПГЗ в розв'язанні актуальних проблем здоров'я в Україні, зокрема серед уразливих груп населення. Підхід, заснований на доказах, висвітлює важливі аспекти лікування, профілактики та соціальної підтримки, сприяючи поліпшенню якості медичної допомоги та життя цільових груп.

ДОСЯГНЕННЯ ТА ВИКЛИКИ

У 2023 році ЄІПГЗ досяг значних успіхів у реалізації своїх дослідницьких та проєктних ініціатив. Організація успішно завершила чотири дослідження та один проєкт, а також продовжила роботу над п'ятьма іншими дослідженнями та одним проєктом. Важливим досягненням стала активна участь у п'яти робочих групах МОЗ, що сприяло розробці та впровадженню ефективних стратегій у сфері охорони здоров'я. ЄІПГЗ також опублікував 10 наукових робіт, які висвітлюють широкий спектр проблем у сферах залежності, ВІЛ/СНІДу, туберкульозу, впливу COVID-19 та війни, що свідчить про високий рівень дослідницької активності та внесок організації у вирішення глобальних викликів здоров'я.

2023 рік приніс ЄІПГЗ значні виклики, головними з яких були **необхідність оперативного реагування на різноманітні запити у сфері громадського здоров'я та комплексного планування в умовах війни**. Особлива увага була приділена вирішенню проблем, пов'язаних з пандемією COVID-19 та її впливом на вразливі групи населення. ЄІПГЗ також зіткнувся з викликами у координації дослідницької роботи та розподілі ресурсів, що вимагало гнучкості та інноваційного підходу до управління проєктами та дослідженнями. Виклики, пов'язані з фінансуванням та залученням додаткових ресурсів, також стали важливою частиною роботи ЄІПГЗ, оскільки організація прагнула забезпечити безперервність та якість своїх проєктів та досліджень у складних умовах.

ДОДАТКИ

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ

1. **Morozova O**, Ivanchuk I, Gvozdetska O, Nesterova O, Skala P, Kuzin I, **Dumchev K**. *Int J Drug Policy*. 2023 Jul;117:104062. doi: 10.1016/j.drugpo.2023.104062. Epub 2023 May 20. PMID: 37216758 Review. Treatment of opioid use disorder in Ukraine during the first year of the Russia-Ukraine war: Lessons learned from the crisis.
2. Machavariani E, Bromberg DJ, **Dumchev K**, **Dvoriak S**, **Zeziulin O**, **Morozova O**, Esserman D, **Pykalo I**, **Saichuk N**, Ivasiy R, Haddad MS, Altice FL. *Contemp Clin Trials*. 2023 May 30;131:107248. doi: 10.1016/j.cct.2023.107248. Online ahead of print. PMID: 37263492. Design, implementation, and preliminary results of a type-2 hybrid cluster-randomized trial of integrating screening and treatment for major depressive disorder into specialty clinics providing opioid agonist therapies in Ukraine.
3. **Dumchev K**, Guo X, Ha TV, Djoerban Z, **Zeziulin O**, Go VF, Sarasvita R, Metzger DS, Latkin CA, Rose SM, Piwowar-Manning E, Richardson P, Hanscom B, Lancaster KE, Miller WC, Hoffman IF. *BMC Infect Dis*. 2023 May 11;23(1):319. doi: 10.1186/s12879-023-08201-3. PMID: 37170118 Free PMC article. Clinical Trial. Causes and risk factors of death among people who inject drugs in Indonesia, Ukraine, and Vietnam: findings from HPTN 074 randomized trial.
4. Deac AA, **Zaviryukha I**, **Rozanova J**, **Zeziulin O**, **Kiriazova T**, Shenoi S, Peycheva A, Solórzano de Souza R, Skipper H, Abubakar AA, Gustilo VB, Thornicroft G, Dellamura P, Rich KM, Earnshaw V, Bromberg DJ, Mamedova E, Yariy V. *Subst Use Misuse*. 2023 Jun 15:1-4. doi: 10.1080/10826084.2023.2212377. Online ahead of print. PMID: 37317994. Treatment System Adaptations during War: Lessons from Ukrainian Addiction Treatment Providers.
5. Carroll JJ, Rossi SL, Vetrova MV, Blokhina E, Sereda Y, Lioznov D, Luoma J, **Kiriazova T**, Lunze K. *Int J Drug Policy*. 2023 Jul;117:104060. doi: 10.1016/j.drugpo.2023.104060. Epub 2023 May 15. PMID: 37210965 Free PMC article. The impacts of COVID-19 on structural inequities faced by people living with HIV who inject drugs: A qualitative study in St. Petersburg, Russia.
6. Luoma JB, Rossi SL, Sereda Y, Pavlov N, Toussova O, Vetrova M, Bendiks S, **Kiriazova T**, Krupitsky E, Lioznov D, Blokhina E, Lodi S, Lunze K. *Lancet Reg Health Eur*. 2023 Mar 20;28:100611. doi: 10.1016/j.lanpe.2023.100611. eCollection 2023 May. PMID: 37180745 Free PMC article. An acceptance-based, intersectional stigma coping intervention for people with HIV who inject drugs—a randomized clinical trial.
7. Owczarzak J, Fuller S, Coyle C, Davey-Rothwell M, **Kiriazova T**, Tobin K. *AIDS Behav*. 2023 Jun;27(6):1914-1925. doi: 10.1007/s10461-022-03925-w. Epub 2022 Nov 28. PMID: 36441406 Free PMC article. The Relationship Between Intersectional Drug Use and HIV Stigma and HIV Care Engagement Among Women Living with HIV in Ukraine.
8. **Neduzhko O**, Saliuk T, Kovtun O, Semchuk N, Varetska O. Community-based HIV prevention services for transgender people in Ukraine: current situation and potential for improvement. *BMC Health Serv Res*. 2023;23(1):631. Published 2023 Jun 14. doi:10.1186/s12913-023-09656-5
9. Bromberg DJ, Galvez de Leon SJ, Litz T, Azbel L, Liberman AR, Polonsky M, **Dvoriak S**, **Saichuk N**, Taxman F, Altice FL. Aligning public health and public safety: Probation as a touchpoint to identify and link patients with opioid use disorder to opioid agonist treatment. *PLOS Glob Public Health*. 2023 Nov 1;3(11):e0002349. doi: 10.1371/journal.pgph.0002349. PMID: 37910486; PMCID: PMC10619786.
10. **Karagodina O**, Kovtun O, **Filippovych M**, **Neduzhko O**. Qualitative study of barriers and facilitators to HIV detection and treatment among women who inject drugs during the war against Ukraine. *AIDS Res Ther*. 2023 Nov 13;20(1):80. doi: 10.1186/s12981-023-00578-0.